

SÀI GÒN 50 NĂM TRƯỚC**Oánh lộn ngòi**Hồi-ký BÌNH-NGUYỄN LỘC

Câu chuyện dưới đây, không riêng gì ở Sài Gòn mới có, mà vẫn xảy ra ở Hà Nội, Huế, nhưng theo tiểu-ri thì như vậy nhưng trên thực-tế chỉ có Sài Gòn 53 năm xưa, người ta mới chứng-kiến được cái trò ngoạn-mục sắp kể ra đây.

Đó là những trận oánh nhau của phụ-nữ bình-dân Trung-Hoa.

Ở Hà Nội, người Trung-Hoa rất ít, thường thì họ đều giàu có, gần như là không có bình-dân Trung-Hoa ở đó, nghĩa là cũng có, nhưng ít thôi, không thể oánh ngày một như ở đây.

Hai phụ-nữ Trung-Hoa cãi vã nhau một hồi rồi chửi rủa nhau một hồi nữa, đoạn cả hai đều quì gối một lượt, thế là dân Sài Gòn biết họ quyết ăn thua đủ với nhau.

Như đã nói nhiều lần, đường đá của Sài Gòn thuở ấy chưa được tráng nhựa (trong bài về năm tráng nhựa đăng hôm hai tháng trước, ấn-công đã sắp lộn là 1962 thay vì 1922, sai đến 40 năm), thì người ta cứ tự hỏi đầu gối của các bà, các cô phụ-nữ bình-dân Trung-Hoa làm bằng chất gì mà họ quì gối lên đá hằng giờ được.

Trên thị-trường có bán áo bó đầu gối bằng vải độn cao-su dành cho các cầu-tướng đá banh, các bà các cô ấy có thể mua dùng nhưng oánh lộn là chuyện xảy ra bất-thần, không có sắp đặt trước thì làm thế nào mà các bà các cô ấy tiên-tri được để mà chuẩn-bị.

Vậy cả hai quì gối xuống một lượt và trận chiến bắt đầu.

Không phải là họ có món võ kỳ-dị là quì gối đâu, chẳng qua là tình-thế bắt buộc đó thôi.

Chẳng, thuở ấy phụ-nữ Trung-Hoa bó chon. Họ bó bàn chon của họ lại ngay từ thuở mới lọt lòng và họ trưởng-thành rồi thì bàn chon của họ nhỏ hơn nắm tay của họ nữa.

Thường thì họ đi đứng rất khó-khăn, lưng-chững như trẻ mới tập đi, thì không thể nào họ chạy được, nhứt là đứng để oánh nhau được.

Trên nguyên-tắc thì chỉ có phụ-nữ quý-phái mới bó chon mà thôi, vì bó chon là dấu-hiệu giàu sang, chứng-tỏ rằng người bó chon từ bỏ vĩnh-viễn việc lao-động. Nó lại còn là một yếu-tố đẹp, theo quan-niệm xưa, bàn chon phụ-nữ càng nhỏ càng đẹp, mà chỉ có quý-phái mới đủ sức làm đẹp. Bó chon lại còn là một mảnh-khóe gọi tình, bởi hễ bàn chon bị bó thì đuôi được phát-triển ra và đó cũng là lo-âu của quý-phái.

Nhưng trên thực-tế thì mấy mươi ngàn phụ-nữ Trung-Hoa đều bó chon cả. Trừ những bà, cô quý-phái thật-sự ra còn những người nghèo đã có một dĩ-vãng có của và suy-sụp về sau, và nhất là có một số không giàu mà lại trèo-đèo, tập-tành làm

sang cũng như các cô sến ta ngày nay mang giày cao gót, cũng như các cô sến của họ ngày nay mặc toàn „dìn“.

Xâm oánh lộn là một trò ngoạn-mục và thuở bé tôi thích coi những trận đánh ấy ngày nào cũng có xảy ra.

Nếu cái đuôi sam bị họ cắt đi một ngày kia trong năm 1911 (xin xem bài „Một thành-phố trọc đầu“) thì những bàn chon nhỏ-xíu tàng-tích một thời phong-kiến ấy lại không làm sao mà xóa ngay được.

Nên cái bàn chon bó còn tồn-tại cho tới bây giờ, nơi các bà cụ. Nhưng các bà nối tiếp nhau mà qui tiên, các thế-hệ mới làm dáng bằng cách khác, nên những bàn chon nhỏ-xíu ấy mất đi lần hồi không diễn ra nữa.

Có lẽ nhiều bạn đã ngạc-nhiên mà thấy tôi nói đến người Trung-Hoa khá nhiều trong loạt bài này. Đó là một trường-hợp đặc-biệt nhất thế-giới: thành-phố Sài-gòn, thật-sự thì do ta và họ lập ra, chớ không phải Pháp, bằng mồ-hôi và nước mắt của ta và họ.

Họ lại đông quá sức đông mà gần như là làm chúa ở đây thuở ban đầu về nhiều mặt: kinh-tế, tài-chánh, văn-hóa, xã-hội thì một thiên hồi-ký về Sài-gòn 50 năm trước mà vắng bóng người Trung-Hoa là một việc đã bất-công lại làm mất hết cả màu sắc địa-phương ngộ-nghĩnh đi.

Người Pháp ký nghị-định lập ra thành-phố Sài-gòn năm 1859, nhưng người Trung-Hoa ở thành-phố Đê-Ngạn (Cholon) chi tiền và đưa kỹ-thuật ra, ta „nằm cu-ni, cu-neo“. Giò đây ta là chủ-nhơn, nhưng không thể quên lũ con cháu của Dương-Ngạn-Địch và Trần-Thắng-Tài.

Chú-thích của BBT:

Tiểu-ri: théorie: lý-thuyết

„dìn“: jeans: quần jeans